

Nader Onderzoek Vleermuizen

Speelheuvelstraat 30 te Someren

Foto vooraanzicht plangebied

Nader onderzoek vleermuizen Speelheuvelstraat 30 te Someren

In opdracht van:

Van Bree Someren
Vaarselstraat 8
5711 RE Someren

Contactpersoon:

Dhr. J. Vlassak

Uitgevoerd door:

EQO
Ommelse Bos 6
5724 AZ Ommel

Veldwerk

Q. Sanders

Rapportage:

Q. Sanders

Datum: 13-10-2020

Inhoud

1. Aanleiding.....	3
2. Werkwijze.....	4
3. Onderzoeksresultaten	5
4. Conclusie.....	6
5. Toetsing aan de Wet natuurbescherming	7
6. Aanbevelingen.....	8
7. Bronnen	9
8. Vleermuizen definities.....	10

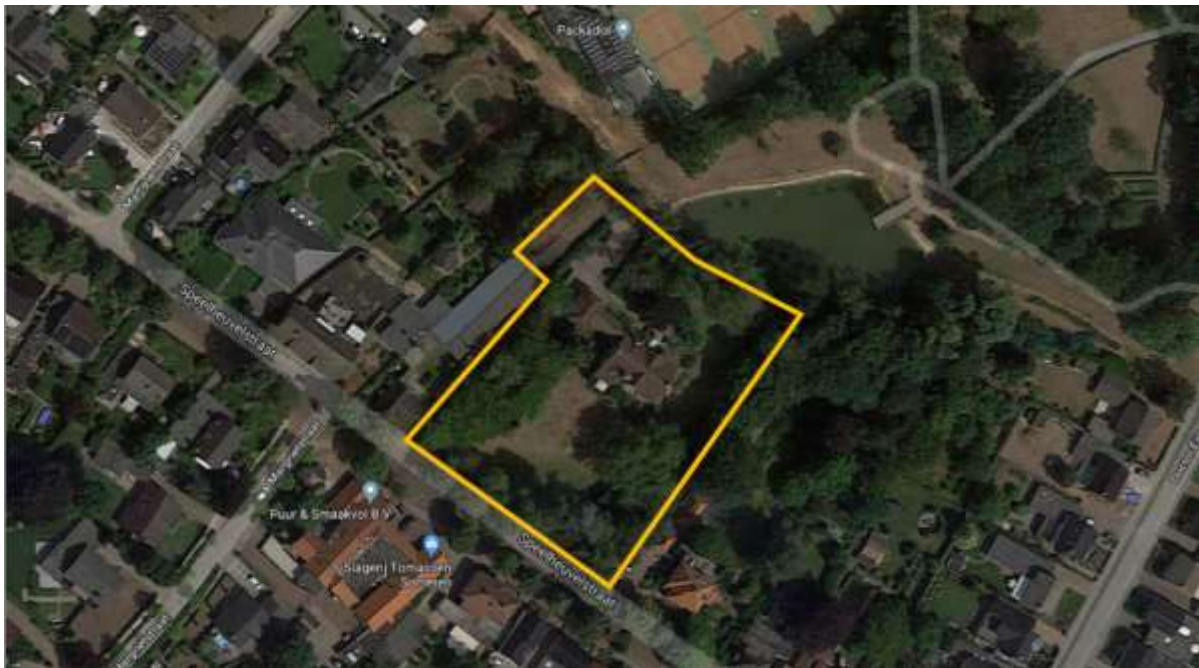
1. Aanleiding

In opdracht van Van Bree Someren heeft EQO een nader onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd ten behoeve van de voorgenomen ingrepen in het plangebied Speelheuvelstraat 30 te Someren. Men is voornemens het plangebied te ontwikkelen voor de bouw van een appartementencomplex, waarbij de aanwezige bebouwing wordt gesloopt. De bebouwing is tijdens een eerder uitgevoerde quickscan door Staro in maart 2020 (rapportnummer P20-0079) beoordeeld als toegankelijk en geschikt voor vleermuizen.

Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied ligt in een groen gebied tegen het centrum van Someren. Het ligt in het noordwesten van het centrum omringt door straten met bijbehorende laanbomen.

Het perceel heeft een groen aanzien, met vele heesters, struiken en bomen. De locatie heeft een geruime oprit naar het woonhuis en in de tuin grasvelden, een priël en een schuur. De tuin is omheind door groene struiken en bomen.

Figuur 1. Ligging plangebied in de omgeving

Bron: Google maps

2. Werkwijze

Onderzoek vleermuizen

Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het nodig om een vleermuisonderzoek verspreid over het seizoen uit te voeren.

Het vleermuisonderzoek wordt volgens de richtlijnen van het Vleermuisprotocol 2017 uitgevoerd.

Uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (1997), Korsten en Regelink (2010) en gegevens van de NDFF blijkt dat de soorten baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, ingekorven vleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis (alle §3.2 Wnb) voorkomen in de wijde omgeving van het plangebied. Gezien de mogelijk aanwezige soorten in de omgeving hebben 5 onderzoeken plaatsgevonden in de periode medio mei tot eind september:

- 3 ronden onderzoek met batdetector en batlogger op kraam/ zomerverblijven, medio mei- begin juli waarbij minimaal 30 dagen zit tussen de avondbezoeken.
- 2 ronden onderzoek met batdetector en batlogger op paarverblijven in de paartijd, periode half augustus – eind september, waarbij minimaal 20 dagen zit tussen de bezoeken.

Op basis van de aanwezige ecotopen zijn de volgende functies voor vleermuizen in het plangebied te verwachten:

-Zomerverblijfplaatsen/kraamverblijfplaatsen

-Paarverblijfplaatsen

Met het gerichte onderzoek op verblijfsmogelijkheden voor vleermuizen in de bebouwing, is uitgekeken naar uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen.

Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een zaklamp met een sterke lichtstraal, een heterodyne batdetector Pettersson D 240x en een Batlogger M waarmee met speciale software de lastig te determineren soorten op naam gebracht kunnen worden. Tijdens alle bezoeken is ook directe omgeving onderzocht op foeragerende dieren en vliegroutes. Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een zaklamp met een sterke lichtstraal, een heterodyne batdetector Pettersson D240x en een Batlogger M, waarbij opnamen zijn gemaakt en digitaal opgeslagen in WAV-formaat, zijn vleermuizen aan de hand van de echolocatiegeluiden op naam gebracht en gelokaliseerd.

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur	Weer	Temp.	Wind
18-5-2020	gebouwen inspectie + kraam- en zomer	21:00 - 00:00	licht bewolkt	19°C	zwak
11-6-2020	kraam- en zomerverblijfplaats	22:00 - 00:00	half bewolkt	16°C	zwak
9-7-2020	kraam- en zomerverblijfplaats	3:15 - 5:15	regenachtig	10°C	zwak
18-8-2020	paarverblijfplaats + zwermgedrag	00:00 - 2:00	half bewolkt	15°C	zwak
18-9-2020	paarverblijfplaats + zwermgedrag	21:45 - 23:45	helder	17°C	zwak

Tabel 1. Overzicht uitgevoerde onderzoeken met specificaties

3. Onderzoekresultaten

Zomerverblijfplaatsen- kraamverblijfplaatsen.

Op 18 mei heeft het eerste onderzoek naar zomer- en kraamverblijfplaatsen plaatsgevonden. Deze periode van het jaar is het kraamtijd voor de vleermuizen. De vrouwtjes zitten bij elkaar in kraamkolonies en de meeste hebben nu jongen. Bij daglicht is met de bebouwing geïnspecteerd. Er is gekeken naar sporen van vleermuizen zoals uitwerpselen onder spleten en kieren, prooi-resten of vetvegen op plekken waar grote aantallen vleermuizen in- en uit vliegen.

Genoemde sporen die duiden op aanwezigheid van vleermuizen zijn niet aangetroffen.

Direct na zonsondergang is gelet op uitvliegers vanuit de bebouwing. Er zijn geen uitvliegende vleermuizen waargenomen. Om 22:05 werd de eerste gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) kort foeragerend in het plangebied waargenomen. Even later werd door meerdere gewone dwergvleermuizen kortstondig gejaagd aan de donkere zuidzijde van het gebouw. Om 22:15 kwam een laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) rechtlijnig vanuit noordoostelijke richting over het plangebied vliegend waargenomen.

Vanaf 22:45 werden incidenteel foeragerende dwergvleermuizen in het plangebied gespot. In de directe omgeving was weinig vleermuisactiviteit te bespeuren.

11 juni is er bij de tweede ronde geen uitvliegende vleermuis waargenomen. Wel waren er vanaf het begin al directe activiteit van gewone dwergvleermuizen. Er werd op en neer gevlogen van het park naar het grasveld voor de bebouwing. Later op de avond kwamen er een viertal laatvliegers overvliegend vanuit noordelijke richting naar het zuiden.

Op 9 juli is de derde veldinventarisatie op zomer- en kraamverblijfplaatsen uitgevoerd in de vroege ochtend van 3:15 tot 5:15u. Een methode om dit type verblijfplaats op te sporen is uit te kijken naar zwermgedrag. Zwermgedrag is het gezamenlijk rondvliegen nabij de invliegplek. Na de nachtelijk jachtvluchten verzamelen ze zich meestal in de vroege ochtend een tijdje vliegend rond de ingang, voor ze één voor één naar binnen gaan. Het regende van 4u tot ongeveer half 5.

Tijdens het veldbezoek zijn waarnemingen gedaan van kortstondig foeragerende gewone dwergvleermuizen in het plangebied. Een tweetal laatvliegers kwamen rechtlijnig vanuit noordoostelijke richting naar het zuidwesten gevlogen. Op deze ochtend werd geen zwermgedrag waargenomen, of in- of uitvliegende vleermuizen gezien.

Paarverblijfplaatsen

Het eerste onderzoek op paarverblijfplaatsen heeft plaatsgevonden op 18 augustus.

Het onderzoek was gericht op het vaststellen van paarverblijfplaatsen middels het waarnemen van baltsende mannetjes en mogelijk najaars-zwermgedrag. Rond deze tijd van het jaar produceren de mannetjes vanuit de vlucht of op een vaste plek sociale geluiden (baltsroepen) om vrouwtjes te lokken. Hierdoor kunnen paarverblijven worden vastgesteld.

Deze avond werden verspreid over de avond kort foeragerende en overvliegende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen. Ook nabij de straatverlichting van de Speelheuvelstraat werd door gewone dwergvleermuizen onder de straatverlichting gejaagd op insecten.

Het veldbezoek op 18 september eveneens gericht op het vaststellen van paarverblijfplaatsen door middel van het waarnemen van baltsende mannetjes en mogelijk najaars-zwermgedrag (middernachtzwermen). Op plekken waar najaars- zwermgedrag waargenomen wordt, bevinden zich regelmatig ook winterverblijfplaatsen.

Even na 22u kwamen enkele gewone dwergvleermuizen baltsend over het plangebied gevlogen vanuit zuidoost in noordwestelijke richting. Baltsende mannetjes van de gewone dwergvleermuis

hebben geen vaste baltsplek, maar zijn binnen het territorium meestal mobiel. Roepende mannetjes hebben dus in de nabijheid een territorium en een verblijfplaats.

Er is één waarneming gedaan van een rechtlijnig passerende laatvlieger. Verder werden kortstondig foeragerende gewone dwergvleermuizen boven het plangebied gehoord.

Later op de avond en tegen middernacht werden in de omgeving regelmatig baltsroepen gehoord.

Deze baltsroepen stonden duidelijk niet in relatie met de bebouwing in het plangebied. Van najaars-zwermgedrag was geen sprake. Paarverblijfplaatsen in de bebouwing kunnen uitgesloten worden, en daarmee ook de kans op winterverblijfplaatsen.

4. Conclusie

Vleermuizen

Tijdens het onderzoek zijn in het plangebied en directe omgeving 2 soorten vleermuizen waargenomen:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aangetroffen. Bij inspectie van de bebouwing bij daglicht zijn geen (vleermuizen) sporen (keutels, vetvegen, afgebeten insectenvleugels enz.) gevonden die aan vleermuizen toegekend kunnen worden. Ook zijn geen uit- of invliegende vleermuizen gezien. Paarverblijfplaatsen zijn niet vastgesteld en najaars-zwermgedrag is ook niet waargenomen.

Vliegroutes en foerageergebied

Vliegroutes zijn niet aanwezig. Het plangebied vormt foerageergebied voor vleermuizen, in de groene omgeving aan de noordoostzijde van het plangebied, daar waar het park met water ligt, zijn alternatieven van betere kwaliteit.

5. Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

In de Wet natuurbescherming (artikel 3.5, lid 4) is het verboden om voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen te beschadigen of te vernielen. In het plangebied zijn geen voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van beschermde vleermuizen vastgesteld. Er zijn vanuit de bebouwing geen invliegende of uitvliegende vleermuizen waargenomen en zwermgedrag (dat kan wijzen op een massaverblijfplaats) is niet waargenomen. Om deze reden zullen als gevolg van de beoogde herinrichting, geen verbodsbepaling worden overtreden.

Foerageergebied en vliegroutes

Foerageergebied en vliegroutes zijn beschermd als het van essentieel belang is voor het in stand houden van een vaste verblijfplaats. Er zijn geen vliegroutes en het plangebied wordt niet intensief gebruikt als foerageergebied.

Op basis van het nader onderzoek kan gesteld worden dat het plangebied afdoende is onderzocht op aanwezigheid van verblijfsfuncties voor vleermuizen.

Uit de onderzoeken is gebleken dat in het plangebied geen vaste rust- of verblijfplaatsen, vliegroutes of belangrijk foerageergebied voor vleermuizen aanwezig zijn.

Hiermee is het nader onderzoek afgesloten. Verdere procedures in het kader van de Wet natuurbescherming zijn niet aan de orde.

6. Aanbevelingen

Algemene broedvogels

Het is niet toegestaan om bomen en struiken te verwijderen in het broedseizoen, mits een ecologisch deskundige vooraf heeft vastgesteld dat geen broedende vogels aanwezig zijn.

Het broedseizoen omvat globaal de periode van maart tot eind juli. Overtreding van de Wet natuurbescherming kan eenvoudig worden voorkomen door het kappen van bomen en het verwijderen van struiken buiten het broedseizoen uit te voeren of wanneer vastgesteld is dat geen broedgeval aanwezig is.

Vleermuizen en lichtverstoring

Hoewel in het plangebied geen verblijfplaatsen en foerageergebied van belang zijn aangetroffen, maken vleermuizen wel gebruik van het plangebied en omgeving. Om te voorkomen dat vleermuizen tijdens de werkzaamheden worden verstoord, wordt aangeraden om het aanbrengen van verlichting zoveel mogelijk te beperken. Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn namelijk gevoelig voor lichtverstoring.

De effecten van de verlichting kunnen op een aantal manieren worden beperkt. Er volgt een overzicht van de mogelijke maatregelen. De keuze voor een maatregel zal afhankelijk zijn van de situatie en moet per geval worden bepaald. In veel gevallen zal een combinatie van een aantal maatregelen de beste uitkomst geven. Enkele veel gebruikte methoden om de effecten van lichthinder te beperken zijn:

- de bouwactiviteiten zoveel mogelijk overdag uitvoeren gedurende de actieve periode van vleermuizen (maart - oktober) zodat verlichting niet noodzakelijk is. Voor de eventuele noodzakelijke verlichting ter preventie kunnen afgeschermdde lampen worden gebruikt die alleen de bouwplaats verlichten en niet uitstralen naar de omgeving.

In het nieuwe woningbouwplan:

- niet uitstralende armaturen
- lagere armaturen (dan zijn er mogelijk meer nodig)
- verlichting met een lagere lichtintensiteit
- plaatsen van afschermende beplanting
- voorkom verlichting van boomkronen
- tijdelijke verlichting (slechts een deel van de nacht aan en alleen op plekken waar het echt nodig is)

Natuurinclusief bouwen

Natuurinclusief bouwen is een verzamelterm voor tal van maatregelen en manieren om natuur te integreren bij de bouw van woningen, kantoren en andere gebouwen. Bijvoorbeeld het plaatsen van nest- en vleermuiskasten in de gevels van het nieuwe woningbouwplan. Natuurinclusief bouwen bevordert de biodiversiteit, ons leefklimaat en de duurzaamheid van het project. EQO stimuleert deze initiatieven en staat graag bij om deze te motiveren en toe te passen de huidige plannen.

Voor meer informatie over natuurinclusief bouwen zie onderstaande websites:

- <https://www.bouwnatuurinclusief.nl/>
- <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/technieken-beheer-en-innovatie/natuurinclusief-bouwen>
- <https://www.stadszaken.nl/ruimte/groen/1079/natuurinclusief-bouwen-met-deze-40-punten>

- <https://www.vogelbescherming.nl/bescherming/wat-wij-doen/in-de-stad/gemeenten-bedrijven-bouwers/goede-voorbeelden>
- <https://www.checklistgroenbouwen.nl>
- <http://www.operatiesteenbreek.nl>

7. Bronnen

Literatuur

- Quicksan Flora en fauna Speelheuvelstraat 30 te Someren maart 2020. Rapportnr. P20-0079. Staro
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) Versie 1.0, juli 2017. Publicatie van BIJ12
- Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie december 2016
- Vleermuizen en planologie, Cursusdictaat november 2014. Zoogdiervereniging
- Veldgids Vleermuizen van Europa, Christian Dietz en Adreas Kiefer, 2017
- Wet natuurbescherming, 16 december 2015, gepubliceerd Staatscourant 19 januari 2016

Internetsites

- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2020-01-01>
- <https://www.someren.nl/>
- <https://earth.google.com>
- <http://www.ruimtelijkeplannen.nl>
- <http://www.brabant.nl>

8. Vleermuizen definities

Hieronder worden de definities weergegeven van de belangrijke functies die een gebied kan hebben voor vleermuizen. De veldbezoeken waren gericht op het al dan niet vaststellen van deze functies in het plangebied.

Verblijfplaatsen/zwermgedrag

Vleermuizen gebruiken gedurende het jaar meerdere typen voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen. Dit zijn zomerverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen, kraamverblijfplaatsen en paarverblijfplaatsen. Het zwermgedrag is gedrag dat veel vleermuissoorten vertonen voordat zij een verblijfplaats binnenvliegen en dat zich kenmerkt door het herhaaldelijk naderen (aanvliegen) van de toegang van de verblijfplaats zonder deze definitief te betreden. Een zwermlocatie is een locatie waar dieren in herfst of voorjaar zwermen (vaak bij of in winterverblijfplaatsen).

Foerageergebied

Gebied waarbinnen een soort foerageert (jaagt op insecten). Een foerageergebied is van essentieel belang voor het functioneren van de verblijfplaats wanneer er geen alternatieve foerageergebieden zijn om de eventuele aantasting ervan op te vangen.

Vliegroutes

Vaste route vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied, waarvan minimaal 5% van de in de verblijfplaats aanwezige individuen gebruik maakt. Een vliegroute is essentieel wanneer er geen goede alternatieve vliegroute is om vanuit de verblijfplaats het betreffende foerageergebied te bereiken dan wel dat er wel een alternatieve vliegroute is, maar het gebruik hiervan kost vergeleken met de originele vliegroute te veel energie (te ver omvliegen of te onbeschermt).

Paarterritoria

Territorium waarbinnen een mannelijke vleermuis baltst en deze verdedigt tegen andere mannetjes. Binnen een paarterritorium ligt de paarverblijfplaats.

Baltsroep

Sociaal geluid (roep) dat mannelijke vleermuizen gedurende de paartijd produceren met de functie om vrouwtjes te lokken en andere mannetjes af te weren. De baltsroep kan bestaan uit een werfroep en contactroep.

Baltslocatie

Een locatie waar de functie baltsen is en geen paarterritoria of paarverblijfplaatsen worden waargenomen.